



GULA PRESSEN

NUMMER 4 • DECEMBER 2012
MEDLEMSBLAD FÖR FDUV OCH DUV-FÖRENINGAR

tema akk*

Tobbe berättar
om Bliss s. 12

Hannele och
teckenrock s. 8





innehåll

Från grupptänkande till individuella lösningar	3
Kort och gott	4
Nytt i specialbibban	6
Hannele Rabb och tecken som konst	8
Ipaden som dagbok	11
Träffa Tobbe, bekväm blissare	12
Boel Heister-Trygg: Alla kan kommunicera	14
Trixstar rockar fett	16
Lärare på skolbänken	18
Tolken som hjälper dig att tala	20
Från föreningarna	22

Lättläst innehåll

Tävling	2
Ledare	3
Det lättlästa nyhetsbladet	4
Vad är viktigt i ditt hem?	5
Trygg på internet	6
Peurunka kallar	8
Ansökan ändrar	9

Gula Pressen

Gula Pressen är FDUV:s medlemstidning som berättar om aktuella och kommande evenemang, intressanta företeelser och senaste nytt inom branschen. Tidningen skickas till alla medlemmar. Får ditt hushåll för många exemplar av Gula Pressen? Vet ni om någon föreningsmedlem som borde få eller som vill ha Gula Pressen men som inte får den? Meddela önskemål och beställ:

Österbotten
Tina Holms
(06) 319 56 53
tina.holms@fduv.fi

Nyland, Åboland och Åland
Monica Avellan
(09) 434 236 31
monica.avellan@fduv.fi

Gula Pressen
1/2013 har deadline
tisdagen den 22 januari
och utkommer vecka 7.
Skicka material till:
gulapressen@fduv.fi
eller: Gula Pressen, FDUV
Nordenskiöldsgatan 18 A,
00250 Helsingfors

GULA PRESSEN
Medlemsblad för
FDUV och DUV-föreningarna

UTGIVARE
FDUV
Nordenskiöldsgatan 18 A
00250 Helsingfors
tfn (09) 434 23 60
fax (09) 40 77 48

ANSVARIG UTGIVARE
Lisbeth Hemgård
lisbeth.hemgard@fduv.fi

REDAKTIONSSEKRETERARE
Laura Rahka
Nordenskiöldsgatan 18 A
00250 Helsingfors
laura.rahka@fduv.fi

LAYOUT
Laura Rahka

ADRESSFÖRÄNDRINGAR
FDUV
Nordenskiöldsgatan 18 A
00250 Helsingfors
tfn (09) 434 23 60
e-post: fduv@fduv.fi

TRYCKERI
Fram
Vasa 2012

UPPLAGA
2 600

PÄRMBILD
Foto: Michél Ruths

PÄRMBILD LL
Foto: Marina Holmberg



Från grupptänkande till individuella tjänster

När ska Finland ta det politiska beslutet om att avveckla institutioner, frågade mina nordiska kolleger redan för tio år sedan? I både Sverige och Norge hade man tagit det politiska beslutet redan då, men för Finlands del kändes det fortfarande mycket avlägset.

Den 8 november 2012 fattade statsrådet ett principbeslut om tryggande av individuellt boende och tjänster för personer med utvecklingsstörning. I beslutet står det att ingen med funktionshinder ska bo på institution mera efter år 2020. I praktiken måste kommuner och omsorgsdistrikt erbjuda nya och bättre tjänster i närsamhället. Läs mera om vad beslutet innebär på sidan 5.

Då specialomsorgen utvecklades i Finland i slutet av 50-talet, med egen lagstiftning, uppfattades gruppen utvecklingsstörda just som en grupp som hade liknande behov. Det handlade mycket om vård och omhändertagande, och att skyddas från det yttre samhället. Småningom förändrades synen på människor med utvecklingsstörning, de pedagogiska frågorna lyftes fram och man började efter hand ge mer och mer stöd för den personliga utvecklingen. Den förnyade lagstiftningen som kom i slutet av 70-talet erbjöd dock fortfarande tjänster i grupp, men man uppdelades i olika grupper enligt vilket vårdbehov man hade.

Dagens målsättning är att erbjuda tjänster enligt de personliga behov som finns. I den processen blir det allt viktigare att stärka självbestämmandet. Det är ofta närstående, personalen eller någon annan som fattar de viktiga besluten för personer med utvecklingsstörning. Det kräver mycket kunskap, lyhördhet och faktiskt också en hel del professionalitet om man vill stödja självbestämmande på rätt sätt. Kommunikation har en central roll i självbestämmandet. Temat för GP är denna gång allas rätt till kommunikation.

För att människor med utvecklingsstörning ska kunna bestämma om frågor som berör deras liv krävs fortfarande mycket arbete. I februari arrangerar FDUV (se annons på sidan 5) tillsammans med många andra organisationer ett intressant seminarium på Kommunhuset i Helsingfors, där bland annat Dr Simon Duffy från Storbritannien talar om fullt medborgarskap för personer med utvecklingsstörning. Jag har lyssnat till Simon Duffy tidigare och hans presentation väckte många nya tankar. Seminariet rekommenderas varmt, vi har arrangerat med simultantolkning till svenska!

Lisbeth Hemgård

VERKSAMHETSLEDARE
LISBETH.HEMGARD@FDUV.FI

winterkalender 2013

Kolla kurser på fduv.fi/kalender

- » FDUV:s kursutbud fylls på kontinuerligt
- » Kolla de senaste kursnyheterna på vår webbplats
- » Ta gärna kontakt om du saknar kurser i ditt område!

Alla kan kommunicera

Välkommen på mässan om alternativ och kompletterande kommunikation onsdagen den 6 februari 2013 på Academill i Vasa!

Mera info: www.larum.fi

Skolfrågor på agendan

Vintern 2012 ordnades en träff kring den nya skollagstiftningen. På publikens begäran ordnas en ny träff lördagen den 19 januari kl. 10–15 på Lärum i Vasa.

En representant för skolvärlden deltar. Lärums Ulla Stina Åman berättar om kompensatoriska hjälpmedel.

Arrangörer: Lärum och Styrka genom nätverk.

Läs mera på fduv.fi/kalender

Välkommen på julglögg tisdag 18.12 kl. 15–17

i Vegahuset i Helsingfors Nordenskiöldsgatan 18 A

Anmäl dig gärna till

Åsa Ohrman asa.ohrman@fduv.fi (09) 434 236 25

Arrangörer: FDUV, SAMS, Steg för Steg & DUV Vingen

på FDUV:s kansli i Vasa, Handelsplanaden 20 A

Anmäl dig gärna till

Tina Holms tina.holms@fduv.fi (06) 319 56 53

Arrangörer: FDUV & Lärum

- 1.12 Julkalendern öppnar
- 3–9.12 Veckan för de utvecklingsstörda
- 15.12 Minijulvaka, Luckan, Helsingfors
- 18.12 FDUV:s julglögg
- 15.1 Frågetimme med juridiskt ombud Helsingfors
- 19.1 Skolfrågor på agendan, Vasa
- 22.1 Föräldranätverksträff Österbotten & Åboland
- 2–3.2 DUV-dagarna Tammerfors
- 5.2 Läsombudsseminarium Helsingfors
- 6.2 AKK-mässa, Vasa
- 14.2 Att få välja hur du bor Seminarium, Helsingfors
- 14.2 Föräldranätverk i norra Österbotten
- 22–24.2 Vinterveckoslut på Peurunka www.fduv.fi, www.ll-center.fi



DUV-dagar Tammerfors 2–3.2.2013

- » DUV-dagarna arrangeras i Tammerfors 2–3 februari.
- » Dagarna är öppna för alla DUV-medlemmar.
- » Dagarna inleds med lunch på hotellet kl. 12.
- » Dagarna avslutas på söndag ca kl. 15.
- » Teman: fritid, social cirkus, utomhuspedagogik mm.
- » Anmälning: Monica Avellan, 09 434 236 31 monica@fduv.fi.
- » Mera info i månadsbrevet och på FDUV:s webbplats.

Ett historiskt beslut



Den 8 november 2012 fattade statsrådet ett principbeslut om att säkra individuellt boende och tjänster för alla personer med utvecklingsstörning. Beslutet är historiskt, anser projektledare Annette Tallberg.

Vad betyder principbeslutet i praktiken?

I beslutet står det att ingen med funktionshinder ska bo på institution längre efter år 2020. I praktiken måste kommuner och omsorgsdistrikt erbjuda nya och bättre tjänster i närsamhället.

Vilka tjänster är viktigast?

Personer med utvecklingsstörning behöver samma allmänna tjänster som övriga kommuninvånare, inkluderat hälso- och sjukvård. Dessutom är det viktigt att kommunerna utreder det individuella stödbehovet, så att de kan planera hur behovet ska tillgodoseas. Det här gäller både boendeservice och service som stöder flyttning och boende.

Hur ska tjänsterna planeras?

Det viktiga är att utgå från individuella stödbehov och önskemål. I stället för att utgå från paketylösningar och organisationsstyrda modeller borde man satsa på att utveckla individuellt, flexibelt stöd t.ex. genom personlig assistans, hemservice och handledning.

Vad ska man ta i beaktande?

Större valfrihet kräver att man stöder personer med utvecklingsstörning att fatta beslut. Det är viktigt att ta hänsyn till kvalitetsrekommendationerna för boende och individuellt stöd, då man utvecklar och bygger nytt.

När kan boendet kallas individuellt?

Individuellt boende innebär att boendeservicen planeras utgående från den enskilda personens behov och önskemål. Det kan innebära boende i gruppboende, men också andra former av boendeservice är möjliga. Betoningen ligger på att man utgår från individen och dennes behov, och att servicen formas efter dessa.

I och med avvecklingen av institutioner i Finland krävs det att tjänsterna i närsamhället utvecklas och att stödet blir mer individuellt. Detta förutsätter i sin tur ett nytt tänkande inom handikappsektorn och en förnyad lagstiftning i Finland. Välkommen på seminarium!

Att få välja hur du bor

Om fullvärdigt medborgarskap för personer med funktionsnedsättning

Torsdag 14.2.2013 kl. 9–17
Kommunernas hus, Andra linjen 14, H:fors

- 09.00 Anmälning & kaffe
- 10.00 Välkommen, Lisbeth Hemgård, FDUV
- 10.15 Full Citizenship - taking it seriously - policies for the 21st Century
Dr Simon Duffy, The Centre for Welfare Reform, Storbritannien
- 12.30 Lunch
- 13.30 Utvecklingen av boendetjänster i Norge
Juridisk rådgiver Hedvig Ekberg, Norsk förbund för utvecklingshemmede
- 15.15 Kaffe
- 15.45 Aktuellt inom handikappolitiken
Regeringssekreterare Jaana Huhta, social- och hälsovårdsministeriet
- 17.00 Avslutning

Kom och lyssna hur man gjort i Storbritannien och Norge för att stärka de mänskliga rättigheterna för personer med utvecklingsstörning.

PRIS: 60 € för en dag, 100 € för två dagar. I avgiften ingår traktering (frukostkaffe, lunch, eftermiddagskaffe) och seminariematerial. Simultantolkning till svenska ingår.

Anmälning via kommunerna.net/kurser.

FDUV



Nya böcker i specialbiblioteket



Lyssna på oss!: bättre stöd när barn och ungdomar är delaktiga

(2011) Handikappförbunden, från projektet Egen växtkraft, 124 s. av Ann-Marie Stenhammar, Tove Rinnan och Erika Nydahl

Barn och unga har rätt att vara delaktiga i frågor som rör dem själva – och de vill komma till tals. Vuxna som ger stöd till barn och ungdomar med funktionsnedsättningar behöver dessutom barns kunskap, åsikter och förslag på lösningar – som ofta är andra än de som vuxna har tänkt ut. Tanken med den här boken är att inspirera genom att visa hur andra har gjort.

Tänk om: En bok om autism, Aspergers syndrom, ADHD och andra förmågor

(2010) Glerups, 144 s. av Lotta Abrahamsson

Tänk om ger en inblick i de problem och möjligheter som barn med dessa diagnoser kan möta. Du får konkreta förslag på vad du bör tänka på för att ni gemensamt ska kunna möta utmaningarna i vardagen och lägga grunden för ett livslångt lärande. Boken visar också praktiska verktyg, som hjälper dig att ge barnen nycklar och lösningar till ett fungerande socialt liv.

Låna från specialbiblioteket!

FDUV:s specialbibliotek finns i samband med kansliet i Helsingfors. Du kan komma och låna böcker själv eller låna böcker per post. Då betalar du själv returportot.

Våga arbete!: yrkesliv med stöd av personlig assistans

(2011) Förlag: Gothia, 111 s. av Jessica Smaaland

I Våga arbete! - Yrkesliv med stöd av personlig assistans får personer med funktionsnedsättningar konkreta råd och tips om hur de bäst tar sig ut i eller tillbaka till arbetslivet. Boken vänder sig även till arbetsgivare, personliga assistenter och personer som arbetar på myndigheter eller inom vård och rehabilitering.



Det blev ett barn: nio berättelser om att bli förälder till ett barn med Downs syndrom

(2008) Förlag: Svenska downföreningen. 167 s. av Katarina Moen Lindberger; foto: Annika Jönsson

I den här boken berättar nio familjer om sin graviditet och om dagen då de blev föräldrar till ett litet barn som efter förlossningen fick diagnosen Downs syndrom. Följ familjerna genom lycka och sorg, glädje och oro, nyfikenhet och framtidstro.



FOTO: LUCAS SNELLMAN

Möt Ben Thilman, ny omsorgspräst

Ben Thilman har valts till omsorgspräst vid Kyrkans central för det svenska arbetet på kyrkostyrelsen. Han efterträder Nalle Öhman, som nu arbetar som kyrkoherde i Åbo svenska församling.

Ben Thilman vigdes till präst i Borgå år 1986. Tidigare har han arbetat bland annat som kyrkoherde på Hitis och som sjömanspräst vid Sjömanskyrkan i Nordsjö.

Omsorgsprästen arbetar för att stärka församlingsgemenskapen bland församlingsmedlemmar med kognitiva funktionshinder samt för att funktionshindret inte skall bli till ett handikapp i församlingssammanhang. Omsorgsprästen håller andakter, sångstunder på omsorgsenheter och arbetscentraler, för enskilda samtal och gör besök i specialklasser.

Ben Thilman tillträdde tjänsten 1.11.2012. Läs vårt personporträtt om Ben Thilman i nästa nummer av GP.

Sixten Snellman vald till årets rektor

Optimas rektor för yrkesinriktad specialundervisning, Sixten Snellman, valdes i oktober till årets rektor inom yrkesutbildningen 2012. Snellman är känd för sitt engagemang i synnerhet för ungdomar med funktionsnedsättning.

Snellman har jobbat inom yrkesutbildning i mer än 30 år, varav drygt 20 år som ledare. Antalet studerande har mer än sjufaldigats sedan Snellman började på sin nuvarande arbetsplats och den yrkesinriktade specialundervisningen omfattar 13 enheter i hela Svenskfinland.

Idas väg till ett eget hem

I förra numret av Gula Pressen fick vi stifta bekantskap med Ida Nummelin som är på väg att flytta hemifrån. Nu får vi följa med på hennes resa mot ett eget hem en bit i taget. Så här skrev mamma Leena i dagboken söndagen den 18 november:



Idag har Ida, pappa Kristian och jag varit på promenad och tittat på byggplatsen. Vi såg högar av grus, byggmaterial, maskiner. Själva huset består tillsvidare av några betongelement. Mycket har på riktigt hänt, men för den som ska flytta ser det kanske inte så lockande ut ännu.

Byggprojektet är lite försenat och vi vet inte när huset kommer att stå färdigt. Flytten blir tidigast under vårvintern. Ida har själv sagt att hon tar ställning till flyttandet, när hon ser huset färdigt.

Flyttförberedelsegruppen träffas snart för andra gången. På den första träffen berättade vi alla om oss själva och vad vi önskade av livet i framtiden.

På vår nästa täff ska ungdomarna och föräldrarna vara i separata grupper. Helst ska den unga ha en stödperson med sig och Idas goda vän Annika har lovat ställa upp. Vi ska se en film om en flicka som flyttar och diskutera den i grupperna. Vi ska också planera de fortsatta träffarna.

Just nu är Idas dröm om framtida boende att bo i en större enhet med många andra kompisar. Alla skulle ha sin egen lilla bostad med eget kök och badrum. Dessutom ska det finnas gemensamma utrymmen dit man kan gå och vara med kompisarna.

Den här "enheten" ska finnas mitt i Helsingfors, så det är nära till Tian, butiker och cafeér. Huset som planeras för Ida och väninnorna ligger på ca 15 minuters promenadavstånd till tågstationen och därefter ska man åka tåg ca 20 minuter till Helsingfors.

LEENA NUMMELIN

Hannele Rabb och konsten att teckna



Teckenspråket är många gånger ett rikare språk än talat språk. Det är fiffigt och kreativt, tydligt och språkligt ekonomiskt, anser Hannele Rabb.

–Teckenspråket är halva mitt liv. Om det rycktes bort skulle jag känna mig amputerad.

–Till exempel de polysyntetiska tecknen är en guldgruva. De är en mix av många olika tecken och används för att beskriva vad som händer eller hur någonting rör sig.

–Det är så roligt att använda dem, för det känns som om man hittade på dem samtidigt som man tecknar. De finns inte i ordböcker, för de är så många.

–För att berätta att solen går ner bakom horisonten behövs många ord men bara ett tecken.

Vardagens språk

En stor del av Hanneles vardag kretsar kring teckenspråk. Det är hennes och dottern Robertas hemspråk. Hon håller kurser i teckenspråk och tecken som stöd. Hon är ena halvan av duon Armstrong, som uppträder med att teckna rock- och poplåtar. Hon är en av de drivande krafterna i föreningen Handlaget, som ger ut bland annat barnböcker illustrerade med teckenspråk.

Allt började då dottern Roberta var liten.

–Läkaren som undersökte henne efter födseln misstänkte från första början att det var något med hennes hörsel. Läkaren gjorde ett enkelt biltutetest, men hon reagerade inte.

–Då hon var tio månader blev det

bekräftat att hon var döv. Jag fick då rätt till hemundervisning i teckenspråk, som staden vi bodde i (först Jakobstad, sedan Helsingfors) betalade.

Aldrig fullärd

Efter att ha studerat teckenspråk i tre år tyckte Hannele att hon kunde uttrycka det hon ville ha sagt. Men hon har hela tiden byggt på sina kunskaper och inser att hon aldrig blir fullärd.

–Man lär sig mest genom att träffa döva. Därför är det viktigt att vara med i dövföreningen och delta i dövas kulturdagar.

–Som förälder till ett dövt barn gäller det att hela tiden ha ett försprång så att man kan teckenspråket bättre än barnet kan. En döv tecknar alltid bättre än en talande, och i dag har Roberta ett helt annat flyt än jag.

Då Roberta var liten fungerade teckenspråket som ett hemligt språk mellan mor och dotter.

–Då vi satt i bussen undrade hon ibland vad de andra passagerarna sade. Då kunde jag teckna vad bänkggrannarna pratade om.

Hannele har givetvis ofta varit tolk-hjälp åt sin dotter då hon talat med släktingar, hos läkaren, hos frisörskan, då hon behövt ringa ett samtal, då hon var liten och inte kunde läsa textremsorna till filmer.

–Men då en i familjen är döv får

man ett nytt socialt nätverk. Man söker sig till andra döva. Roberta började tidigt åka ensam på långa tåg- och bussresor för att träffa sina kompisar.

Förr var papper och penna viktiga hjälpmedel i dövas kommunikation. Så är det fortsättningsvis, men mobiltelefoner och datorer har underlättat situationen betydligt. Nu går det att skicka textmeddelanden, chatta och föra videosamtal. Men då döva nu kan sköta en del kontakter via teknik samlas de inte till träffar på samma sätt som förr.

I takt med tiden förändras teckenspråket på samma sätt som alla andra språk. Facebook är en vickande rörelse med handflatan mot kinden, som att vända blad. Något tecken för blogg finns däremot inte ännu.

Samma principer överallt

Teckenspråket består av många komponenter: handens form, rörelser och riktning, mimik, munrörelser, blickens riktning, kroppens lutning. Det har sin egen grammatik: tid och plats kommer först i meningen, nekning- och frågeord sist.

–Teckenspråket gör något med våra hjärnhalvor. Det kan vara hälsosamt att tänka spatialt ibland.

Alla länder har sitt eget teckenspråk. Finland har två, finskt och finlandssvenskt. Det finlandssvenska teckenspråket skiljer sig också från det rikssvenska.

Principerna för teckenspråket är ändå lika över hela världen och det fungerar internationellt bara man plockar bort svårförståeliga, lokala element.

Kraftfullt med tecken

Att illustrera rock och pop på teckenspråk är en ovanlig konststart. För Hannele Rabb började det med att hon höll en kurs i teckenspråk på konstverkstaden Malakta i Malax, där hon lärde deltagarna att teckna kända låtar eftersom det är ett roligt sätt att öva in tecken. Det ledde så småningom fram till att hon tillsammans med en av sina elever, Christel Lassfolk, bildade Armstrong.

På repertoaren har de bland annat Rammsteins Mutter och Stein und Stein, Queens Bohemian Rhapsody, låtar av Kiss, Alice Cooper och Kraftwerk.

–Vårt krav är att det ska se snyggt och kraftfullt ut även om man inte hör musiken. Vi har också tecknat Abbalåtar, men de är alltför mesiga. Vi vill gå mot det tyngre hållet, så att vi blir svettiga på scen.

För att visa vad som händer på Malakta medverkade den då ännu namnlösa duon på Konstrundan i fjol somras. Där blev de upptäckta av en äldre dam som bjöd in dem till Laulu- ja pelimannijuhlat i Jurva.

–Medelåldern var hög där och de andra programinslagen bestod mest av dragspel och körsång. Vi var rädda att Rammstein inte skulle gå hem, men efteråt blev vi omklappade av ett tiotal personer som sade att de kunde ha sett oss hur länge som helst.

Mera tid för konst

Hemma i Petalax har Hannele en filmstudio i källaren, som bland annat används som repetitionslokal för Armstrong. I ett rum på vinden har hon en ateljé.

Hon är utbildad bildkonstnär och litteraturvetare, och skulle gärna vilja ha mera tid att måla och skriva.

I viss mån har hon ändå hunnit



ägna sig åt sitt författarskap: Hon har skrivit sagor på teckenspråk, som getts ut av föreningen Handlaget.

Hon har också illustrerat Margaretha Othman-Sundells sångbok "Klättra upp i trädet!" och medverkat i arbetet med dvd:n till samma bok.

Fullt upptagen med kurser

Men sedan hon flyttade tillbaka till Österbotten har största delen av tiden gått åt till att hålla kurser i teckenspråk och tecken som stöd.

Kurserna riktar sig bland annat till personer som kommer i kontakt med funktionshindrade som använder tecken som portar till språket. Familjer som använder tecken som stöd är fler än de som har en döv familjemedlem, berättar Hannele.

–Nästan alla döva barn får numera en hörapparat inopererad, och allt färre döva använder teckenspråk.

Möjligheten att operera in en hörapparat började bli känd då Roberta var liten. Enligt läkaren hade operationen knappast lyckats, och:

–Det var en lättnad. Det hade känts som en skymf mot våra döva vänner att operera henne till någonting som de inte var.

–Jag har inte träffat någon döv vuxen som velat vara hörande. När man är döv har man ett eget språk, en egen identitet, kultur, humor och poesi. Döva har ett socialt rum där de kan fungera till 100 procent.

–Det var inte min plan att börja undervisa, men jag tackade ja då folk började ringa, och jag är jättenöjd med det jag nu gör. Det är få som kan teckenspråk här i Vasatrakten och någon finlandssvensk tolkutbildning har inte hållits

på mer än 20 år.

Hannele Rabb vill ändå inte själv utbilda sig till tolk.

–Jag är hellre dövas vän än någon som vet allt om deras privatliv.

Hon tycker att teckenspråk gott kunde vara tillval i skolorna. Nyligen startade hon en teckenspråksklubb i Sundom skola.

–Många döva skulle uppskatta att tala med en frisörska, läkare eller bibliotekarie som kan teckenspråk. Och om man kan teckenspråk är det inte längre så fasligt att börja höra sämre, vilket vi alla gör med åren.

Hon anser också att teveprogram i större utsträckning än nu kunde textas och att information som ges i högtalare på allmänna platser också kunde rulla på textremsor.

–Det skulle inte enbart betjäna döva utan också de stora massorna, säger hon.

TEXT OCH FOTO:
KERSTIN NORDMAN

Isaks dagbok

Isak, 4 år, har inget talat språk (ännu) och hans tecken kan vara otydliga för personer som inte träffar honom dagligen, berättar mamma Anna Öhman.

Familjen använder en tabletdator som dagbok mellan hem, dagis och ergoterapi.

Med hjälp av bilder och foton i paddans dagbok kan Isak berätta hemma om sin dag på dagis o vice versa.

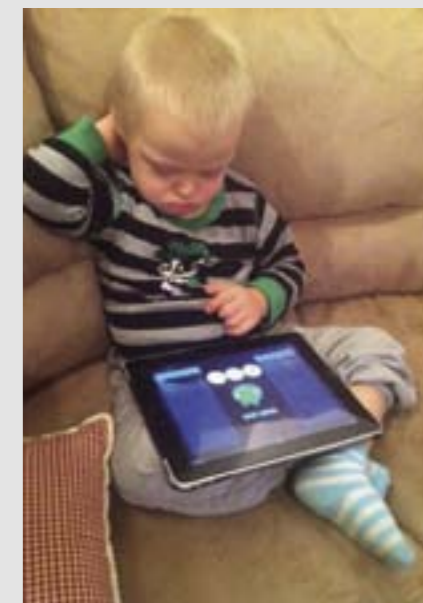
På dagis brukar någon av personalen titta i dagboken tillsammans med Isak under en passlig tidpunkt på dagen så att Isak får "berätta" vad han gjort dagen innan.

Hemma brukar familjen titta i dagboken då de kommit hem och på det sättet ge möjlighet för Isak att berätta om sin dag.

–Vi vill gärna att Isak ska få vara med då vi gör dagbok, men ännu har detta inte lyckats så bra. Han gör gärna annat på paddan t.ex. tittar på Buu-klubben.

Att använda ipaden som dagbok är lättare än pappershäftet, tycker Anna, eftersom man inte behöver printa ut några bilder utan kan söka rätt bland bilderna på rutan.

TEXT OCH FOTO: ANNA ÖHMAN



Maias multiverktyg

Maia (nu 3 år) fick sin ipad när hon var 1,5 år gammal. Hon skulle börja i dagis och föräldrarna ville göra hennes dagbok mellan dagis och hem i tablettmaskinen.

–Tanken var att använda mycket fotografier. Ipaden blev genast mycket omtyckt, berättar mamma Fredrika Abrahamsson.

–Idag använder vi den mera mångsidigt än vi hade tänkt ursprungligen.

För Maia själv är paddan ett språkträningsverktyg, kommunikationsverktyg, dagbok, musikspelare, filmspelare, teckenlexikon, kamera och video, fotoalbum, underhållning. Listan är lång.

–Det finns mycket appar som passar Maia även om hon är så liten. Många appar går att anpassa så att de inte enbart är underhållande utan även pedagogiska.

TEXT OCH FOTO:
FREDRIKA ABRAHAMSSON

Ny teknik nyttigt?

Ipad, padda, tablett. De lätthanterliga apparaterna med pekskärm kommer med stormsteg. Vi frågade datapedagog **Johan Palmén** vad han tycker om den nya tekniken.

–Tablettmaskinen har sina fördelar, också för barn med särskilda behov.

Johan Palmén jobbar vid Habben, eller Folkhälsans enhet för barnhabilitering i Helsingfors, och kommer i kontakt med många olika användare.

–Tabletten är lätt, snabb och behändig och passar de minsta barnen. Den erbjuder motiverande sätt att utforska allt möjligt.

Men hur ska man orientera sig i det ändlösa träsket av appar och alternativ?

–Man måste helt enkelt arbeta så att man begränsar och bara erbjuder några stycken i gången. Jag brukar själv ladda ner appar som verkar populära och testa själv.

–Skolappar, pappas appar och Kalle kunskap-spelen är bara några av mina favoriter, berättar Johan Palmén.

Bliss – ett annat sätt att berätta

Tobbe är en trettonårig kille från Vörå som kommunicerar med hjälp av symbolspråket Bliss. Om man missförstår honom eller är inne på fel spår visar han med kroppen att det behövs en ny tolkning. Och han ger sig inte i första taget men belönar en med ett stort leende när man väl nått samförstånd.

En grå måndagsmorgon i november beger jag mig ut på ett spännande uppdrag. Jag ska träffa Tobias Ståhlberg, Tobbe, en trettonårig kille från Vörå. Han har lovat ställa upp för en intervju och berätta för mig hur han kommunicerar med symbolspråket Bliss.

Tobbe går på sjuan i Mussor skola i Vasa. Han möter mig med ett stort, varmt, välkomnande leende. I hans klass finns tre elever, deras assistenter och läraren Gunilla Norrgård. Klassen inleder veckan med att frimodigt berätta om helgens upplevelser. Gunilla informerar klassen om dagens program.

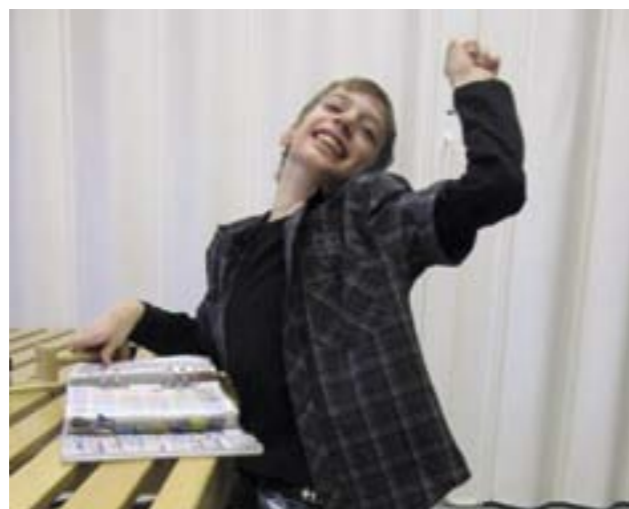
Självständig blissare

Tobbes klasskamrater lämnar klassen. Tobbe verkar trygg i situationen och lärare Gunilla och assistent Gun lämnar oss så att intervjun kan börja.

Tobbe har fått intervjufrågorna på förhand och jag märker genast att den öppna och sociala samtalspartnern är en självständig blissanvändare som förberett sig på frågorna.

Tobbe sitter vid ett bord med sin kommunikationsbok framför sig. Han orienterar sig ledigt i sin kommunikationsbok och proffsigt hittar han rätt i sin rika symboluppsättning.

Tobbe är mån om att jag tolkar hans svar rätt. Gun, som är Tobbets assistent, har känt Tobbe ända sedan dagis och hon lovar komma och tolka om jag kör fast. Jag är tacksam över Tobbets tålamod med mig, nybörjare som jag är. Tobbe försäkrar att vem som helst kan lära sig att använda Bliss.



Så här glad blir Tobbe när vi pratar om FDUV:s sommarläger!

Toughbook bra hjälpmedel

Tobbe berättar att han är väldigt intresserad av TV och i synnerhet Vörå lokal-tv där han med särskilt intresse följer med Vörå kommuns fullmäktigemöten. Härligt med samhällsintrasserade ungdomar! I skolan är det, förutom rasterna, hemkunskap och i synnerhet brödbak som intresserar mest.

På rasterna rör sig Tobbe med elrullstolen som är utrustad med en Toughbook. Toughbook är ett datorhjälpmedel som manövreras med en styrspak. På skärmen finns blissymbolerna ordnade enligt temaområden. Med hjälp av styrspaken styr Tobbe markören till de symboler han vill använda. Symbolerna kan omvandlas både till text och tal.

De hjälpmedel som Tobbe använder beviljas av Tikoteket vid Vasa Centralsjukhus. Tikoteket är en poliklinik för kommunikations- och databaserade hjälpmedel. Med en remiss från vårdande läkare kan man vända sig till Tikoteket, som gör en hjälpmedelsbedömning om behovet av kommunikationsstödande hjälpmedel.

Glad i magen

Tobbe och jag övergår till att samtala om saker som är viktiga för denna sociala och öppna trettonåring. Jag får veta att Mamma är en viktig person, liksom kompiserna Kela och vi enas om att sommaren är den bästa av årstider!

För Tobbe är sommarens höjdpunkt FDUV:s läger. Läget på Kilen i Sideby återkommer vi ofta till och jag förstår att det läget måste ha varit något alldeles extra, en lägerupplevelse som gör att man liksom "blir glad i magen".

FOTO: ANN-LOUISE LJUNG



Tobbe Ståhlberg kommunicerar med hjälp av symbolspråket Bliss och försäkrar att vem som helst kan lära sig använda det.

Förutom att vara på läger bjuder Tobbe gärna upp till dans. Senast tog han sig en svängom på FDUV:s dansgala i Vörå. Dansmusiken ska helst vara något ur Melodifestivalens repertoar, berättar Tobbe, som skiner upp när det rikssvenska stjärnskottet Loreen nämns.

Rätt tolkning ger leende

Vi samtalar vidare och jag noterar att vid användning av Bliss som kommunikationsmetod gäller det att anpassa tempot och avsätta tid så att kommunikationen känns meningsfull för personen. Jag får också tänka på att inte ta över samtalet.

För att vara säker på att jag tolkar Tobbe rätt upprepar jag hans svar, ställer följdfrågor och sammanfattar svaren. Som samtalspartner behöver jag inte veta vad blissymbolerna betyder utan jag läser ordet som står ovanför varje utpekad symbol.

Om jag missförstår eller är inne på fel spår visar Tobbe med sitt kroppsspråk att jag ska göra en ny tolkning. Tobbe **vill** bli förstådd och han ger sig inte förrän han får en bekräftelse på att jag förstår. Prima strategi! Leendet från Tobbe är ett kvitto på att vi till slut har nått samförstånd.

I framtiden drömmer min nyfunne vän om att arbeta på sjukhus i Amerika. Ett fullgott alternativ är dock att arbeta i säkerhetskontrollen på t. ex. Vasa flygfält.

Lunchen närmar sig och det är dags att tacka Tobbe, Gunilla och Gun för det vänliga, generösa, lärorika mötet!

Kommunikation är en mänsklig rättighet för alla, alltid och överallt. Det har Tobbe visat, tänker jag när jag lämnar Mussor skola.

TEXT OCH FOTO: EIVOR LARPES
HANDLEDANDE SPECIALLÄRARE,
SPERES

”*Som samtalspartner behöver jag inte veta vad symbolerna betyder utan läser bara ordet ovanför symbolen.*”



Symbolspråket Bliss

» Bliss är ett internationellt symbolspråk som skapades av Charles Bliss på 1940-talet

» Ord och begrepp representeras av svarta linjebilder som presenteras på olikfärgad eller vit bakgrund beroende på vilken ordklass ordet tillhör.

» Möjliggör fullständiga meningar.

» Speciellt för personer som saknar tal, ofta i förening med ett rörelsehinder, har blissymbolerna blivit ett alternativ eller ett komplement.

» Blissaren kommunicerar genom att peka på en symbolkarta med handen, en pannpinne, en lampa eller något annat styrsätt. Samtalspartner behöver inte veta vad symbolerna betyder då man ovanför varje symbol kan utläsa vad symbolen representerar.

Alla kan kommunicera, naturligtvis

För lite input, för lite förebilder, för lite modeller. Om kommunikationen inte fungerar brister det oftast i stödet från omgivningen. Det är vi runtom som har det största ansvaret för kommunikationen. Det säger AKK-experten Boel Heister-Trygg.

–Det är vi som finns runtom som måste lära oss hur en viss person kommunicerar, läser av, tolkar och uppmuntrar initiativ, säger **Boel Heister-Trygg**.

Boel Heister-Trygg är logoped med en mångårig erfarenhet inom alternativ och kompletterande kommunikation. Hon har skrivit flera böcker om olika former av AKK.

–Naturlig AKK, gester, mimik och kroppsspråk är det viktigaste och det som brukar användas av båda parter i de flesta situationer.

–Samtidigt kan personer i omgivningen använda sig av grafiska former, det vill säga saker och bilder som komplement, liksom de med fördel kan använda sig av grundläggande tecken som komplement.

Vilken typ av alternativ och kompletterande kommunikation ska man välja?

–De allra flesta behöver tillgång till multimodal kommunikation, det vill säga att personer i omgivningen stödjer, tolkar och använder själv olika vägar eller former för kommunikation, naturliga som specifika.

–De allra flesta har också glädje av tecken som AKK. Det betyder att omgivningen använder sig av tecken både för att underlätta förståelse av talat språk och för att ge modell för personen att själv uttrycka sig.

–För den som har nedsatt motorik behövs grafiska vägar – beroende på utvecklingsnivå kan allt från saker till symboler fungera.

Bliss lär vara stort i Sverige, varför?

–Bliss är ett rikt alternativ som kan erbjudas på olika nivåer och som framför allt inte begränsar utveckling.

–Många kan dra nytta av delar av systemet, enstaka personer kan utnyttja språket fullt ut. Jag tycker att det är lättast att jämföra med talat språk. Det lilla barnet i ettårsåldern kan använda det på sin nivå, en professor på sin nivå.

–Svårigheten med Bliss kan vara metoden som används för lärande. Om man tänker sig att Bliss ska läras ut – ja då kräver det att barnet har en viss utvecklingsnivå. Om man däremot i omgivningen erbjuder Bliss på en nivå som barnet kan förstå kräver det mycket mindre av barnet.

–Bliss måste användas av omgivningen, inte tränas in hos barnet.

Vad kan man göra för att underlätta mötet mellan människor som använder och inte använder AKK för att kommunicera?

–De allra flesta behöver tolkstöd. För många kan ett så kallat kommunikationspass underlätta det första mötet.

–De flesta vägar inte av sig själva ta kontakt eller föra ett samtal med en person som kommunicerar annorlunda. I ett kommunikationspass beskriver AKK-användaren sitt sätt att kommunicera och talar om hur samtalspartnern kan göra. Men som sagt, de allra flesta behöver stöd av en person som kan tolka.

Boel Heister-Trygg föreläser på AKK-mässan i Vasa i februari 2013. Mässan är öppen för alla och gratis. Mera info på www.larum.fi

Vem har ansvar för att kommunikationen fungerar?

–I de flesta fall är det den som har störst förutsättningar att ta ansvar för kommunikationen som ska bära detta ansvar.

–I många fall är det så att för stort ansvar och för höga krav ställs på brukaren med för lite stöd från omgivningen. Det brister oftast i omgivningen: för lite input, för lite förebilder, för lite modeller.

Vad tycker du om ipadens möjligheter?

–Att använda en ipad är inget självändamål. Det finns inga lösningar som ligger i själva tekniken. I en kommunikativ miljö visar omgivningen på många olika vägar och erbjuder på så sätt mångfald. Man ser vad som är framkomligt, helt enkelt.

Vad är babysigns?

–Med babysigns menar vi väl egentligen att föräldrarna i den tidiga perioden använder tecken, av samma skäl som TAKK används vid funktionsnedsättning.

–Den erfarenhet många gör är att det späda barnet får ett uttrycksätt innan talet är tillgängligt. Det handlar om att erbjuda många uttrycksvägar.

–Babysigns tycks gynna barn med funktionsnedsättning. Att babysigns används av vissa föräldrar, liksom att förskolan funnit teckenanvändande användbart och roligt för barn i allmänhet gör att det kan vara lättare för ett barn med funktionsnedsättning att få tillgång till tecken i miljön.

TAKK

Tecken som AKK baserar sig på teckenspråket och är den mest använda AKK-metoden. Används tillsammans med tal av personer som hör men inte talar eller har mycket bristfälligt tal, som förstår språk, bilder och talade ord och kan använda sina händer.

GAKK

Grafisk AKK När man i en kommunikationssituation sänder och mottar meddelanden kan man utnyttja olika metoder och system för bildkommunikation, som utvecklats för personer med kommunikationshandikapp.

AKK

Alternativ eller kompletterande kommunikation. De insatser som behövs för att ersätta eller komplettera bristande tal eller språk. Kan vara t.ex. teckenkommunikation, bilder, pictogram, blissymboler och kommunikationshjälpmedel som samtalsapparater eller kommunikationskortor.

PECS

Pictures Exchange Communication System.

Bildkommunikationssystem för barn med autism, utarbetat av Lori Frost och Andrew Bongly (USA).

Påskyndar språkutvecklingen och förbättrar språkförståelsen. Inläringen underlättas genom att eleven får information via flera sinnen samtidigt.

PECS är utarbetat främst för barn med autism som saknar tal eller har språkförsvagning och -problem.

PECS kan även användas av alla som har svårare språkproblem oavsett ålder.

BLISS

Bliss är det mest avancerade symbolspråket som finns. Läs mera om Bliss på s. 12.

SAMTALSMATTAN

Talking Mats, samtalsmatta eller talande matta.

Metoden kan stödja en kommunikationshandikappad person i att tala om vad han eller hon tycker och känner. I metoden används bildkort som placeras på en matta under en visuell skala.

Med hjälp av bilder åskådliggör man det som behandlas och vad de betyder, vilket strukturerar diskussionens gång.

I stället för bildkort kan man använda ordkort.

PICTOGRAM

Pictogram har tagits fram för att väcka och utveckla den icke talande människans perceptuella och begreppsliga förmåga.

De stiliserade bilderna är gjorda i svart mot vit bakgrund.

Pictogram kan t.ex. användas för uppstrukturering av dagen, en bild för varje aktivitet.

TEXT OCH GRAFIK:

LAURA RAHKA



Alex Fagerman spelar steelgitarr, Olle Stenström gitarr och Magnus Silvan trummor i Trixstar.

Trixstar drar ut på *turné*

- Vi tar likadan volym på kören och orkestern som förra gången, säger Uffe Enberg.

Det är en måndagkväll i november och cirka 15 medlemmar i orkestern Trixstar har samlats i Enbergs studio i Ekenäs för veckans övning.

Kvällens första sång är "1 natt jag drömde". Den och tre andra lugna låtar, övar orkestern inför en konsert i Ingå kyrka som ges den 3 december.

-Alla spelade precis bra, berömer Uffe Enberg.

Trixstar är en av flera som uppträder i Ingå kyrka.

-Vi övar fyra sånger och väljer de tre bästa, förklarar Uffe Enberg.

Förutom konserten i Ingå har Trixstar två uppträdande till i december. Man ska spela på en privatfest – ett 40-årskalas i Tenala – i cirka en halv timme.

-Hur många låtar hinner man med då, funderar en i bandet.

-Cirka 8-10, säger Pelle Malén, som är den andra övningsledaren.

Både Uffe Enberg och Pelle Malén har varit med sedan Trixstar startade år 2009 i Kårkulla arbetscenters regi. Ganska snart blev det DUV i Västnyland som tog över verksamheten.

Under årens lopp har orkestern uppträtt på DUV:s julfester, på storträffar, i Axxell, på DUV-show.

DUV-showen på kulturhuset Karelia i Ekenäs framkallar många glada minner och minnen.

-Jag och Jenny var konferencierer, berättar Eddy Krook, som i orkestern vanligtvis håller till bakom något slaginstrument.

För våren planeras igen en DUV-show.

Vila i kylskåpet

Namnet Trixstar har Jenny Lundström kommit på.

-Trix är orkestern och star är vi alla som sjunger, förklarar hon.

Jenny Lundström har två favoritlåtar bland de cirka 30 låtar som



Sångarna fr.v. Janina Egger, Anja Saikkonen, Sofia Sundqvist och bakom Patric Degerth och Rasmus Rancken sjunger av hjärtans lust.

I några års tid har Trixstar med bland annat Eddy Krook, Magnus Silvan och Olle Stenström övat under Uffe Enbergs ledning.



Trixstar har på sin repertoar.

-"Tänk att få vakna" och "Håll mitt hjärta".

Janina Eggers favoritsång är "Teddybjörnen Fredriksson".

-Den är min solosång, säger hon.

Orkestern har ganska många sånger på sin lista för att en del av körmedlemmarna sjunger solo och för att få variation.

-Vi brukar sätta vissa låtar i kylskåpet emellanåt och vila, säger Uffe Enberg.

Det är han tillsammans med orkestern som väljer låtarna. Alla låtar är på svenska.

Olle Stenström som spelar gitarr har också skrivit egna låtar.

-De handlar om kärlek, berättar han med lysande ögon.

Trixstar har också skrivit en sång tillsammans, som heter "Vi kan göra allting som vi vill".

Hörs till Hangö

Mellan sångerna dricker många vatten ur medhavda flaskor. Att sjunga och spela är roligt och inte alls svårt.

-Vi har lärt oss mycket och blivit bättre sen starten, säger Janina Egger.

Sista sången innan pausen är "Jag vill vara din Margareta".

-Nu sjunger vi så det hörs ända till Hangö, säger Marlene Lundberg.

Och visst hörs det, refrängen får alla att ta i av hjärtans lust.

TEXT OCH FOTO:
MARINA HOLMBERG



Lärare lär sig lättläst

Maria, Hanna och Sonja sitter tätt bredvid varandra i ett klassrum på Helsingfors arbis och diskuterar häftigt. De har fått i uppgift att skriva om en vanlig text i dagstidningen till lättläst svenska. Artikeln på några spalter förvandlas snabbt till sju rader lättläst svenska. Och blir avsevärt lättare att förstå, tycker alla tre.

Kursen som lärarna går på heter Att skriva lättläst. Det är första delen i en fortbildningsserie för lärare och annan utbildningspersonal och den ordnas av Lärum vid FDUV. Längst fram i klassen står Ulla Stina Åman i egenskap av utbildare, kursarrangör och pedagogisk utvecklare vid Lärum.

–Vi har parat ihop lärarna på kursen enligt de målgrupper som de arbetar med. När man skriver lättläst är det viktigaste att tänka på vem man skriver för, säger Ulla Stina.

För elever med svaga svenska
Maria Kuhlefelt är ursprungligen ämneslärare i historia på Dickursby skola i Vanda, men har jobbat som speciallärare från och med hösten 2012. Hon har flera elever med svaga kunskaper i svenska. Hon berättar att hon redan vet vilka elever och vilket stoff hon ska arbeta vidare med.

–Jag har fått många aha-upplevelser idag! Till exempel det att man alltid ska fundera vem man skriver för och vad läsarna ska få ut av texten, säger Maria.

–Också kopplingen mellan rubrik och bilder är något som man inte

alltid tänker på men som inverkar mycket på hur man förstår texter.

Bättre resultat med lättläst

Specialklasslärare Hanna Backman har också skrivit egna lättlästa läromaterial i några år. Hon arbetar i Minervaskolan med elever som har grava svårigheter. För henne är det viktigt att anpassa materialet så att eleverna får en möjlighet att komma vidare i sin egen utveckling.

–Jag har testat med mina elever att använda både vanliga och lättlästa texter, och prestationerna blev bättre med de lättlästa versionerna.

”*Eleverna presterar bättre då de får lättlästa material.*”

–Samtidigt tror jag inte att det är bra att göra materialet för enkelt. Om man sänker ribban för mycket och bara använder enkla ord så tillför man inte någon ny kunskap. Det viktiga är att anpassa materialet så att inspirationen för att lära sig hålls kvar.

Lättläst ger studiemotivation

Sonja Lyly, klasslärare vid Botby skola, poängterar att det är läsförståelsen som är det väsentliga.

–Jag tror att det viktiga är att höja läsförståelsen. När du läser om till exempel växthuseffekten så ska du kunna plocka ut det viktigaste.

Maria instämmer:

–Det handlar mycket om studieteknik. Elever kan kanske läsa bra och snabbt, men de förstår inte alltid det de läser.

Det leder till svaga prestationer och så småningom sänks motivationen, förklarar lärarna. Alla tre är överens om att lättförståeliga material kan hjälpa till att höja elevernas intresse för att lära sig nytt.

–Ettorna börjar skolan med sina tindrande stjärnögöns och så småningom går det fel. Kanske man kan uppehålla elevernas känsla för att lyckas med mera lättförståeligt material, säger Maria.

TEXT OCH FOTO: LAURA RAHKA



Symwriter för utbildare

- » Kurserna Att skriva lättläst arrangerades under hösten 2012 inom ramen för fortbildningsserien Kom i kapp.
- » Den mångprofessionella fortbildningsserien organiseras av Pedagogisk utveckling vid Lärum.
- » Målgrupp för fortbildningen är alla som arbetar inom undervisningsväsendet för och kring barn i behov av intensifierat och särskilt stöd.
- » Fortbildningen pågår under åren 2012–2013 och finansieras av Utbildningsstyrelsen. Fortbildningen är avgiftsfri för deltagarna.
- » Delar som ingår i fortbildningsserien: Att skriva lättläst, Symwriter, Lättläst it och Digital IP.
- » Kurser i Symwriter ordnas i februari 2013 i Åbo, Vasa och Helsingfors.
- » Läs mera om fortbildningen på: larum.fi/komikapp

Helsingfors Familjejuridik

Vi hjälper dig i livets alla skeden!

10% rabatt på arvodet beviljas medlemmarna i SAMS medlemsorganisationer

Vicehäradshövding Filip Markelin
0400 464899 filip.markelin@perhejuridiikka.fi
www.perhejuridiikka.fi

Det finns snart
14 tolkar för talhandi-
kappade i Svenskfinland.
För att få använda avgifts-
fria tolktjänster behövs ett
beslut av FPA.

Taltolk, till din tjänst!

Gunilla Sandén, Liselott Enlund, Anneli Haapaharju och Jeanette Bagge studerar som bäst vid Yrkesakademien i Österbotten för att bli tolk för talhandikappade.

Den förberedande utbildningen pågår i ca 2 år, med närstudier, distansstudier och inläring i arbete. Gunilla Sandén erhåller sin examen till julen 2012 och är förväntansfull inför sina kommande uppdrag.

Varför ville du studera till tolk för talhandikappade?

–För mig är det en gammal dröm. Redan under 80-talet var jag involverad i teckenspråk med en dövblind på min f.d. arbetsplats. Under min sjukdomstid kändes det som om alla dörrar var stängda, men när hälsan blev bättre, så ville jag ha en meningsfull sysselsättning. Jag tycker att jobbet verkar intressant, och jag hoppas på timanställning som tolk eller på deltidarbete.

Vad håller ni på med just nu?

–Det är individuellt, eftersom var och en följer sin personliga examensplan. Själv är jag i slutskedet av studierna. Jag förbereder mig som bäst inför det tredje examenstillfället, Tolkning och användning av kommunikationshjälpmedel.



–Det är brist på svenskspråkiga tolkar, särskilt här i Vasa med omnejd, säger Gunilla Sandén (till höger) som hoppas bli klar med studierna till tolk för talhandikappade i januari 2013. Till vänster Liselott Enlund.

När blir du klar och tror du att du får jobb som tolk?

–Om allt går som planerat får jag min examen klar i december. Om jag blir godkänd i december får jag betyg i januari och kan börja jobba genast.

–Jag tror att jag kommer att få jobb som tolk, eftersom det är brist på svenskspråkiga tolkar.

Vem kan anlita dig?

–Alla personer med någon form av talhandikapp som har ett tolkningssystem som är godkänt av samhället, t.ex. tecken som stöd, bildkommunikation, Bliss etc.

Var i Finland kommer du att jobba?

–Framst för svenskspråkiga kunder i Österbotten. Det finns några få svenskspråkiga tolkar för talhandikappade här i nejden.

Hur förhåller du dig till ditt kommande uppdrag?

–Jag är glad och förväntansfull!

TEXT OCH FOTO: ANN-LOUISE LJUNG
Yrkesakademien i Österbotten ordnar nu för tredje gången den svenskspråkiga utbildningen. Sammanlagt har 10 personer (6 i Österbotten, 3 i Södra Finland och en på Åland) avlagt tolkexamen.



Vad är tolktjänst?

Vem har rätt att få den?

» En talhandikappad person som p.g.a. sin funktionsnedsättning behöver tolkning för att klara av kommunikation i vardagen har rätt till tolktjänst.

» Med tolktjänst vill man minska hindren för kommunikation och öka talhandikappade personers möjlighet till delaktighet i samhället.

» En talhandikappad person har rätt till tolktjänst minst 180 timmar/år.

» Tolkningstjänst kan användas i arbetet, vid studier, vid olika ärenden, vid socialt engagemang, till hobbyverksamhet och vid rekreation.

» Med hjälp av tolktjänst kan man t.ex. gå på bolagsstämma, gå till läkaren, prova på en ny hobby eller delta i en släktfest.

» Tolkningstjänsten grundar sig på lagen om tolkningstjänst för handikappade personer.

» Lagen trädde i kraft 1.9.2010, då ansvaret för ordnandet av tolktjänst övergick från kommunerna till FPA.

» FPA ansvarar för ordnande av tolktjänst. Tjänsten är avgiftsfri för användaren.

Läs mera om tolktjänst i guiden om tolktjänst för talhandikappade. Du hittar den på www.fduv.fi/guider. Du kan också beställa en tryckt broschyr från FDUV i Helsingfors.

Guiden är utgiven av Tikoteekki och översatt till svenska genom ett samarbete mellan Folkhälsan och Lärum.

Styrka genom nätverk på Facebook

Sidan är öppen för alla - man behöver inte själv vara med i Facebook för att kunna läsa inläggen. Gå till:

facebook.com/styrkagenomnätverk

På Facebook finns också en sluten diskussionsgrupp. Sök Diskussionsgrupp för föräldrar i Styrka genom nätverk och begär att få komma med.



FDUV:s föräldranätverksprojekt är till för föräldrar som har barn och unga med funktionsnedsättning.

Delta i en grupp nära dig, ta kontakt:

Österbotten
Tina Holms
040 567 92 57
tina.holms@fduv.fi

Nyland & Åboland
Marita Mäenpää
040 523 18 46
marita.maenpaa@fduv.fi



Här kan föreningarna berätta om sin verksamhet för alla GP-läsare. Skicka materialet till gulapressen@fduv.fi. Nästa tidning har deadline 22 januari 2013 och utkommer v. 7.

DUV i Sydösterbotten

Ny webbplats

Välkommen att besöka föreningens nya webbplats på adressen: www.sydoesterbotten.duv.fi.

Sidorna är under uppbyggnad och kommer att fyllas med mera information inom kort. I fortsättningen kommer vi att uppdatera sidorna med allt som händer i föreningen, så kom ihåg att titta in på webbplatsen då och då!

Nyhet lördagsträffar

Efter nyår kommer föreningen att börja hålla lördagsträffar med olika teman, en gång per månad. Träffarna kommer att ordnas både i Närpes och i Kristinestad. Mera information om träffarna kommer senare.

Julgröt och julkaffe

Närpes församling bjuder föreningens medlemmar i Närpes på julgröt i församlingshemmet lördagen den 1 december. I Kristinestad bjuder Lappfjärds marthaförening på julkaffe i Marthagården söndagen den 16 december.

DUV i Sydösterbotten önskar alla medlemmar en riktigt god jul och ett gott nytt år!



DUV i Mellersta Nyland

DUV i Mellersta Nyland firade 40-års jubileum den 10 oktober på Täffä i Esbo. Närmare 130 festglada medlemmar deltog.

Utövertal och god mat firades jubiléet med ett lotteri där alla vann. Huvudvinsterna var kryssningar och biljetter till en ishockeymatch.

Pianisten som spelade under festens lopp skapade en trevlig stämning. DuvTeatern berättade om Duva/Diva-utställningens öppning i Paris. De visade också en film de hade gjort och publiken verkade tycka om den humoristiska berättelsen om de dramatiska händelserna på en polisstation. Kvällen avslutades med ett fartfyllt disco.



DUV på Åland

Syskonträff 10–14 åringar

Se hit alla föräldrar som har barn i åldrarna 7–14 år! DUV önskar få er intresseanmälan om ni har barn i familjen som har ett syskon med en funktionsnedsättning och som skulle vilja delta i syskonträffar.

Som syskon till någon som har ett funktionshinder ställs ditt barn inför situationer och frågor som kompisarna inte behöver tänka på. Familjens situation är annorlunda.

Det är lätt att få känslan av att ingen annan förstår din situation. Men det finns ett stort antal syskon därute. Kontakta Susan på DUV-kansliet om intresse finns!

Fritidsaktiviteter våren 2013

Vårens fritidsaktiviteter börjar igen vecka 2. Fritidsverksamheten för ungdomar startar igen måndagen 7 januari, bowlingen startar tisdag 8 januari och folkdans startar igen onsdag 9 januari. Välkommen med!

Föreningens webbsidor uppdateras kontinuerligt med nyttig information. De senaste tilläggen är bland annat serviceplan för barn och vuxna. Kolla närmare på www.aland.duv.fi.

Vid frågor kontakta verksamhetsledare Susan Enberg, (018) 527 371 susan.enberg@handicampen.ax

DUV i Vasaneiden

DUV i Vasaneiden tillönskar alla en *God Jul och ett Gott Nytt År!*

Nästa medlemsblad med bl.a. information om vårens fritidsaktiviteter kommer ut före jul.

DUV i Västra Nyland

Julfesten hålls 15 december kl. 15-19 i Ekenäs högstadium.

Det blir julgröt, musik och lite annat program. Ta med en liten namnlös julklapp! Välkomna!



Familjekurs för barn med Downs syndrom 0–8 år

Päiväkumpu badhotell 1–5.7.2013

Familjekurs för barn med utvecklingsstörning 8–13 år

Norrvala 25–29.6.2013

Utgångspunkten med familjekurserna är att ge familjen verktyg för att klara av sin vardag, allt från information om stöd från samhället, kunskap om barnets funktionshinder och vägledning i barnets utveckling. Kurserna är avgiftsfria för deltagarna, kost och logi ingår.

Mera information om kurserna www.fduv.fi. Ansökan skickas in senast 23.3.2013

”Positivt var ledarna, programmet, föreläsarna och stället”

”Av vikt har varit ny information och att samla krafter och ork under veckan”